

*Секція: Юридичні науки*

**Милоненко Юлія Валеріївна**

*студентка*

*Інституту прокуратури та кримінальної юстиції*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

*м. Харків, Україна*

## **ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПАДКОВИХ ВІДНОСИН ЗА УЧАСТІ ІНОЗЕМНОГО ЕЛЕМЕНТА У КРАЇНАХ ЄС ТА УКРАЇНІ**

Питання правового регулювання спадкових відносин та і, власне, сам інститут спадкування в українському праві існує вже доволі давно. Саме перехід прав та обов'язків від спадкодавця до спадкоємця, за участю іноземного елемента, породжує виникнення міжнародних спадкових відносин, у зв'язку із чим виникає потреба як матеріально-правового, так і колізійного їх регулювання.

Колізійні питання спадкування були і залишаються у міжнародному приватному праві України одними з найскладніших. Особливістю спадкових відносин є їх комплексність, адже вони стосуються сімейних, майнових, цивільних та інших прав, а якщо учасником таких правовідносин виступає іноземний елемент, то виникають ще і юрисдикційні питання.

Що стосується визначення права, яке підлягає застосуванню для регулювання відносин за участю іноземного елемента, тут можна говорити про декілька особливих режимів колізійного регулювання.

Історично галузь спадкового права була тісно пов'язаною із сімейним та зобов'язальним правом. Але не менш вагомим є зв'язок цієї галузі із речовим правом. Таким чином, існування відмінних режимів колізійного регулювання спадкових відносин обумовлено неоднаковим ставленням у

різних правових системах як до колізійних питань особистого статусу, так і до статусу майна, що входить до спадкової маси.[1, с 149]

У країнах Євросоюзу питання «колізійного спадкування» доволі часто призводило до суперечностей та судових процесів що тривали десятиліттями. Однак, 17 серпня 2015 року було прийнято Регламент ЄС про спадкове право. Положення цього документу поширює свою дію на всі країни-члени ЄС окрім Ірландії та Данії.

Особливо положення «Спадкового регламенту ЄС» вплинули на колізійні спадкові норми Німеччини. До 2015 року у Німеччині домінувала прив'язка до закону громадянства, а після прийняття регламенту почали використовувати закон останнього місця проживання заповідача. Згідно з пунктом 1 статті 21 Регламенту ЄС про спадкове право, питання спадкування тепер вирішуються відповідно до норм права країни, в якій особа проживала на момент своєї смерті.

Варто відзначити, що норми Регламенту не виключають можливості обрання права, що буде регулювати спадкові відносини після смерті заповідача. У статті 22 встановлюється, що громадянин певної країни, який має постійне місце проживання на території іншої держави, може обрати закон громадянства для регулювання спадкових відносин.

Особливістю Регламенту ЄС про спадкування є, передбачена у ст. 24 можливість розділу майна - за загальним правилом певний закон про спадкування застосовується до всього спадкового майна, однак спадкодавець може встановити спадковий закон різних держав до різних видів майна. Наприклад, спадкування нерухомого майна здійснюватиметься за правом Франції, а спадкування об'єктів рухомого майна - за правом Німеччини [2, с. 25-29].

Аналізуючи норми ЄС, що присвячені спадковому праву, не можна не зазначити той факт що у країнах Євросоюзу сьогодні є звичайною практика підписання міждержавних договорів з країнами, що не є членами ЄС. Такі

договори регулюють питання юрисдикцій у випадках виникнення спадкових спорів. Так та ж сама Німеччина підписала такі договори з Туреччиною та Іраком, які за своєю правовою системою дуже сильно відрізняються від Німеччини. Роль таких договорів для вирішення міжнародних спадкових спорів є дуже важливою, оскільки вище аналізований регламент встановлює верховенство норм таких договорів над нормами Регламенту ЄС про спадкування.

Україна не ратифікувала Регламент про спадкування, однак деякі, колізійні норми спадкового права України перетинаються із положеннями цього прогресивного документу. Так ст. 70 ЗУ «Про міжнародне приватне право» закріплює принцип правового регулювання спадкових відносин за останнім місцем проживання, а також свободу вибору закону за умови якщо заповідач бажає щоб спадкування його майна регулювалось правом держави громадянином якої він був.

Підсумовуючи все вищенаведене, можна сказати, що у нашій державі доцільно розвивати ідею укладення договорів про правову допомогу стосовно вибору права яке буде застосовуватись при вирішенні питань спадкування особливо із країнами мусульманської правової системи. У цьому плані досвід Німеччини є доволі позитивним оскільки вони уклали договори щодо вибору права у питаннях спадкових відносин з країнами що мають зовсім іншу правову та інституційну систему, а також релігійні та ціннісні орієнтири. Тому на нашу думку доречним є застосування таких договорів про правову допомогу стосовно регулювання спадкування у відносинах із країнами, що радикально розходяться у своїх ідеях із державами Європростору.

### **Література**

1. Михайлів М. О. Особливості колізійного регулювання спадкових відносин в Україні / М. О. Михайлів // Часопис Київського університету права. 2014. № 3. С. 148-152. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup\\_2014\\_3\\_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2014_3_35).
2. Ламбрехт К. Міжнародне приватне право. Огляд найважливіших норм приватних правовідносин з іноземними державами / Крістін Ламбрехт. // Міністерство юстиції ФРН. С. 25–29. [Internationales Privatrecht. Ein Überblick zu den wichtigsten Regelungen privater Rechtsbeziehungen mit dem Ausland]